

Іван САЛО,
здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальності «Менеджмент»
Інституту управління, психології та безпеки
Львівського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Ярослав ПУШАК,**
канд. екон. н., доцент кафедри економіки та економічної безпеки
Львівського державного університету
внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія проти України, мала суттєво негативний вплив на функціонування як національної економіки, так і на її спроможність надавати послуги та виготовляти товари.

Неоголошене вторгнення в Україну можна розглядати у два етапи. Перший – прихована військова агресія, що розпочався ще 20.02.2014 року, окупацією АР Крим військовими формуваннями РФ та наступним їхнім просуванням на окремі території Луганської та Донецької областей. Згодом цю фазу чимало експертів визначатимуть як різновид гібридної війни.

Другий – 24 лютого 2022 року, повномасштабне військове вторгнення на територію України, а саме Запорізької, Херсонської, Київської, Сумської, Луганської, Чернігівської, Харківської, Донецької, Миколаївської та частково Житомирської областей. На цьому етапі війни агресор задіяв майже всі види озброєння зокрема авіацію та військово-морський флот. Із початком повномасштабного вторгнення армія країни агресора завдає масованих ракетних, артилерійських та дронівих обстрілів, що тривають до цього часу, хоча не має вже такого глобального та інтенсивного характеру, однак знищення інфраструктури, завдання майнової шкоди, а також вбивства громадян України триває й досі, передусім у зонах бойових та наближених до бойових дій.

Економіка України зазнає серйозних викликів і перешкод у зростанні через умови воєнного стану, який переживає країна в наш час. На фоні військових дій

та геополітичної нестабільності в Україні спостерігається значне падіння економічних показників, що відбивається на житті кожного громадянина.

Основні проблеми розвитку економіки України в умовах воєнного стану включають:

1. Військові дії призводять до значного зниження ВВП. У 2022 році через вплив війни ВВП України знизилось майже на третину до 28,8 % [3].

Упродовж 2023 року Україна зазнавала ще більших втрат і руйнувань. Обстріли енергетичної інфраструктури продовжились також зберігався дефіцит електроенергії. Проте починаючи з другої половини лютого ситуація в енергетиці стабілізувалася, завдячуючи швидким ремонтам, посиленому захисту ППО та фінансовій допомозі від країн партнерів. Це разом із високою адаптивністю бізнесу та населення, а також м'якою фіскальною політикою зумовило суттєве зупинило падіння ВВП. У коментарі національного банку України зазначають, у 2023 році реальний ВВП зріс на 5,3 % [3].

На 2024 рік Міністерство економіки України прогнозує зростання ВВП ще на 4,6 % [2].

2. Руйнування критичної інфраструктури. Пошкодження електромереж і електростанцій створює перерви у постачанні електроенергії для населення та підприємств, це у свою чергу впливає на виробництво, освітні та медичні установи, а також на побут громадян. Руйнування водопровідних систем та очисних споруд викликає забруднення та зниження якості питної води, яка є критичною для здоров'я населення, також може викликати проблему поширення захворювань. Пошкодження доріг, мостів, залізничних шляхів та інших транспортних інфраструктурних об'єктів ускладнює рух транспорту та доставку товарів, що в результаті переростає у збільшення вартості та часу доставки товарів, а також до зменшення мобільності населення. Руйнування комунікаційних ліній, мобільних станцій та інших засобів зв'язку суттєво обмежує доступ населення до інформації та паралізує координацію дій між людьми.

3. Втрата людського капіталу. Війна призводить до втрат людських життів та травм, що має серйозний вплив на робочу силу країни. За даними телеканалу «Суспільне Новини» у грудні 2023 року на засіданні Ради безпеки ООН оголосили, що від початку повномасштабної війни Росії проти України було вбито понад 9900 мирних українців. Це еквівалентно майже 16 цивільним людям, які гинуть щодня [5]. Також частина людей за кордоном, у відповідь на запит Громадянської мережі ОПОРА, МЗС повідомило, що станом на 21 червня 2023 року за кордоном перебували приблизно 8 млн. 177 тис. громадян України [1].

Також велика кількість людей зокрема дітей було силоміць вивезено у рф.

Укрінформ з посиланням на уповноважену Президента України з прав дитини Дар'ю Герасимчук повідомляє, що наразі вже ідентифіковано 16 226 дітей, які були викрадені з окупованих територій України [4].

4. Порушення торгівлі та економічних зв'язків.

- Зміни в торгівельних шляхах: Війна спричинила зміни в торгівельних шляхи країни, зокрема через блокування портів, руйнування залізничних маршрутів або автомобільних шляхів, захоплення або знищення транспортної інфраструктури.

- Проблеми з перетинанням митниць: Яскравим прикладом цієї проблеми є польська блокада кордону. Що стало серйозним викликом для України і змусило шукати альтернативні варіанти от як залізниця з Молдовою.

- Втрати інвестицій: Нестабільність у країні відлякує інвесторів, що призводить до втрати інвестиційних можливостей та зменшення обсягів інвестицій у розвиток економіки.

- Зменшення туристичного потоку: Війна в Україні сильно вдарила по туристичній індустрії, зменшуючи туристичний потік до країни через небезпеку та нестабільність.

Військовий стан, суттєво вразив функціонування економіки і здатність України надавати послуги та виробляти товари. В результаті військового конфлікту економіка України зазнала серйозних втрат. Зниження ВВП майже

на третину внаслідок впливу війни, руйнування критичної інфраструктури, втрати людського капіталу та порушення торгівлі та економічних зв'язків – це лише кілька основних проблем, які ставлять під загрозу розвиток країни.

У цілому, війна має серйозний негативний вплив на економіку України, але країна демонструє стійкість та здатність до адаптації в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Громадянська мережа ОПОРА, Кількість українців та їх міграція за кордон через війну, Укрінформ, <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainsiv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html>
2. Міністерство економіки України, 12 січня 2024, У 2024 році Мінекономіки прогнозує зростання ВВП на 4,6 % та інвестицій – на 29,6 %, <https://www.kmu.gov.ua/news/u-2024-rotsi-minekonomiky-prohnozuie-zrostannia-vvp-na-46-ta-investytsii-na-296-iuliia-svrydenko>
3. Національний банк України, Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2023 році, 1 квіт. 2024, <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2023-rotsi>
4. Укрінформ, Україна ідентифікувала вже понад 16 тисяч дітей, яких викрала рф, 22.02.2023, <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3673301-ukraina-identifikuvala-vze-ponad-16-tisac-ditej-akih-vikrala-rf-ombudsmen.html>
5. Христина Мельник, Юлія Кузьменко, 10 січня 2023, Понад 10 200 цивільних загинуло від початку вторгнення Росії, зокрема одна дитина померла в полоні – ООН, Суспільне Новини, <https://suspilne.media/658596-ponad-10-200-civilnih-zaginulo-vid-pocatku-vtorgnenna-rosii-zokrema-odna-ditina-pomerla-v-poloni-oon/>